

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії,

професор Вячеслав ЖДАН

Березице 2025 р.

ПРОГРАМА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
для іноземних громадян, що вступають на 1 курс
Полтавського державного медичного університету

Полтава – 2025

Пояснювальна записка

Програма вступних іспитів з української мови для іноземних громадян, що вступають на освітній ступінь магістра за освітніми програмами «Медицина», «Стоматологія», на освітній ступінь бакалавра за освітньою програмою «Сестринська справа», розроблена на основі законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», Умов прийому до закладів вищої освіти України в 2025 році, Правил прийому до ПДМУ в 2025 році.

Програма складена на основі Тимчасової програми нормативної навчальної дисципліни для іноземних студентів підготовчих факультетів / відділень вищих навчальних закладів МОЗ України «Українська мова як іноземна», К., 2015.

Мета проведення іспиту – перевірка знань і умінь, необхідних для навчання на першому курсі.

Матеріал підібраний з урахуванням цілей і завдань, які визначають загальний і професійно орієнтований рівень комунікативної компетенції іноземних вступників.

Програма вступних іспитів з української мови для іноземних громадян містить такі розділи:

1. Порядок проведення вступного іспиту
2. Критерії оцінювання.
3. Вимоги до рівня володіння основними видами мовленнєвої діяльності.
4. Зміст комунікативно-мовленнєвої компетенції.
5. Список рекомендованої літератури.

Порядок проведення вступного іспиту з української мови та критерії оцінювання його результатів

Загальні положення

Іспит передбачає перевірку іншомовної мовленнєвої комунікативної компетенції і складається з двох частин: письмової та усної.

Письмова частина складається з граматичних тестових завдань, лексико-граматичних завдань з наукового стилю мовлення, комунікативних завдань і тексту для читання.

Перше завдання – тести для перевірки знань прийменниково-відмінкової системи на основі лексики побутової та навчальної сфери – складається з п'яти запитань. Максимальна кількість балів – 20. Кожне питання оцінюється 4 балами. Виправлення зменшує оцінку на 2 бали.

Друге завдання – тести для перевірки умінь уживання дієслівних форм, прийменників, сполучників, сполучного слова який; а також близьких за значенням дієслів – теж складається з п'яти запитань. Максимальна кількість

балів - 20. Кожне запитання оцінюється 4 балами. Виправлення зменшує оцінку на 2 бали.

Третє завдання перевіряє вміння складати речення за заданими лексико-граматичними моделями, що активно функціонують у науковому стилі мовлення. Максимальна кількість балів – 40. Кожне запитання оцінюється 20 балами. Граматичні помилки (неправильне вживання прийменниково-відмінкових і дієслівних форм) зменшують оцінку на 6 балів; неправильне вживання лексичних одиниць – на 10 балів.

Четверте завдання складається з п'яти запитань і носить комунікативний характер. Воно передбачає контроль розуміння прочитаних запитань соціально-побутової та навчальної сфери і вміння сформулювати правильну відповідь. Максимальна кількість балів – 20. Кожне запитання оцінюється 4 балами. Граматичні помилки (неправильне вживання прийменниково-відмінкових і дієслівних форм) і неправильне вживання лексичних одиниць зменшують оцінку на 2 бали. Неправильна відповідь внаслідок нерозуміння запитання оцінюється в 0 балів.

П'яте завдання – завдання для читання – містить адаптований текст з урахуванням майбутнього фаху; тестові завдання до нього з метою виявлення розуміння прочитаного; запитання за темою тексту для перевірки умінь висловлювати власну думку. Максимальна кількість балів – 60, з них за тестове завдання – 30, письмову відповідь на запитання – 30. Виправлення в тестовому завданні зменшують максимальну кількість балів на 50%. Граматичні помилки (неправильне вживання прийменниково-відмінкових і дієслівних форм) у письмових відповідях на запитання зменшують оцінку на 2 бали, неправильне вживання лексичних одиниць – на 4 бали.

Усна відповідь передбачає:

1. монологічне висловлювання абітурієнта на одну з заданих тем соціально-культурної, побутової або навчальної сфери з метою перевірки стилістичної і прагматичної компетенції в реальній комунікації (не менше 15 речень).

Максимальна кількість балів – 20:

- відповідність усного висловлювання запропонованій темі – 10
- достатня кількість речень, які розкривають основний зміст, логічна зв'язність і темп мови – 5 балів
- різноманітність мовних моделей, лексична варіативність і грамотність мови – 5 балів

2. діалогічне говоріння в заданій ситуації тих же сфер спілкування з метою перевірки розуміння усної мови і адекватного реагування на репліки співрозмовника. Максимальна кількість балів – 20. Нерозуміння реплік співрозмовника під час діалогу оцінюється в 0 балів, помилки в репліках, що не заважають розумінню висловлювання, зменшують максимальну оцінку на 50%.

На виконання письмового завдання і підготовку до усної відповіді абітурієнту відводиться до 30 хвилин.

На усну відповідь вступника з усіма запитаннями екзаменаторів – до 15 хвилин.

Критерії оцінювання

- письмової роботи - максимально 160 балів

Завдання 1 – максимально 20 балів

Завдання 2 – максимально 20 балів

Завдання 3 – максимально 40 балів

Завдання 4 – максимально 20 балів

Завдання 5 – максимально 60 балів

- усної відповіді – максимально 40 балів

Максимальна кількість балів – 200.

За умови від 0 до 110 балів завдання вважається невиконаним.

За умови від 111 до 200 балів (більше 55%) завдання вважається успішно виконаним.

Вимоги до рівня володіння основними видами мовної діяльності

АУДІЮВАННЯ

Монологічне мовлення

Інокомунікант повинен уміти:

- сприймати на слух, з достатньою повнотою й точністю розуміти зміст висловлювань, що відображають сфери найближчих пріоритетів (інформація про сім'ю, місце проживання, навчання тощо);

Діалогічне мовлення

Інокомунікант повинен уміти:

- сприймати на слух основний зміст діалогу, комунікативні наміри його учасників;
- у загальних рисах ідентифікувати тему розмови, що відбувається в його присутності, за умови достатньої повільності й чіткості мовлення її учасників.

ЧИТАННЯ

Інокомунікант повинен уміти:

- читати адаптований текст, що містить загальновживану лексику й інтернаціоналізми, із настановою на загальне охоплення його змісту;
- визначати тему тексту, його основну ідею;

ПИСЬМО

Інокомунікант повинен уміти:

- створювати письмову відповідь на запропоновані питання соціокультурної, навчальної чи побутової сфери;
- будувати письмове монологічне висловлювання на основі прочитаного тексту відповідно до запропонованої комунікативної ситуації.

ГОВОРІННЯ

Монологічне мовлення

Інокомунікант повинен уміти:

- самотійно продукувати зв'язні, лінійно-структурні висловлювання відповідно до запропонованої теми й комунікативної ситуації, робити короткі підготовлені виступи;
- передавати зміст, основну ідею прочитаного чи прослуханого тексту та висловлювати власне ставлення до фактів, подій, викладених у тексті, дійових осіб та їхніх вчинків;
- пояснювати причини й наслідки певних вчинків, подій чи явищ таким чином, щоб його розуміли тривалий час без труднощів.

Діалогічне мовлення

Інокомунікант повинен уміти:

- декодувати зміст повідомлень співрозмовника, визначати його комунікативні наміри в межах вивчених тем і ситуацій спілкування;
- адекватно реагувати на репліки співрозмовника, здійснювати обмін, перевірку й підтвердження накопиченої фактичної інформації;
- достатньо вільно спілкуватися на знайомі теми, пов'язані зі сферою особистих інтересів і навчальною діяльністю, обмінюватись інформацією, спростовувати чи підтверджувати її, виражати власне ставлення до тієї чи іншої проблеми, стисло коментувати інші погляди;
- підтримувати розмову, вести бесіду, брати участь у звичайній формальній дискусії на знайому тему з обміном фактичною інформацією, інструкціями чи обговоренням вирішення практичних проблем.

Висловлювання інокомунікантів повинні бути оформлені відповідно до норм сучасної української літературної мови в межах вивченого лексико-граматичного матеріалу з урахуванням загальноприйнятих соціально обумовлених правил мовленнєвого етикету.

Зміст

комунікативно-мовленнєвої компетентності

При вирішенні певних комунікативних завдань необхідно вміти реалізувати наступні інтенції:

- вступати в комунікацію, знайомитися з будь-ким, представлятися або представляти іншу людину, вітатися, прощатися, звертатися до кого-небудь, дякувати, вибачатися, відповідати на подяку і вибачення, вітати; привертати увагу, просити повторити; перепитувати; нагадувати; завершувати розмову;

- запитувати та надавати інформацію; задавати питання або повідомляти про факт або подію, особу, предмет, про наявність чи відсутність особи або предмета, про кількість, якість, приналежність предметів, про дії, час, місце, причини і мету дії або події; про можливості, необхідності, ймовірності, неможливості дії;— виражати намір, бажання, прохання, вимогу, побажання, пораду, пропозицію, запрошення, згоду і незгоду, відмову, дозвіл, заборону, обіцянку, невпевненість, сумнів;

- висловлювати своє ставлення; давати оцінку особі, предмету, факту, події, вчинку; виражати перевагу, осуд, здивування, співчуття.

Вміти реалізувати перераховані комунікативні завдання в наступних ситуаціях:

- 1) в адміністративній службі, в деканаті, в офісі;
- 2) у магазині, у кіоску, на ринку;
- 3) в аеропорту, на вокзалі;
- 4) на пошті;
- 5) у банку;
- 6) в їдальні, в буфеті, в кафе, в ресторані;
- 7) у бібліотеці;
- 8) на заняттях;
- 9) у місті, у транспорті;
- 10) у театрі, у кінотеатрі, в музеї, на екскурсії;
- 11) у поліклініці, у лікаря, в аптеці;
- 12) в розмові по телефону.

Теми для монологічного мовлення

1. Розповідь про себе: дитинство, навчання і робота, члени сім'ї, інтереси.
2. Робочий день.
3. Вільний час, інтереси, захоплення (мистецтво, спорт, подорожі тощо)
4. Вивчення іноземних мов, їхня роль і значення в житті людини.
5. Національні свята.
6. Столиця країни, рідного міста.
7. Рідна країна. Україна. (Географічне положення, промисловість, наука і культура)
8. Відомі діячі науки і культури (світу, України, рідної країни).

9. Система освіти рідної країни. Медична освіта.

10. Майбутня професія.

ЗМІСТ МОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

І. Фонетика. Графіка. Орфоепія

Український алфавіт. Співвідношення між літерами і звуками. Поділ звуків на голосні та приголосні. Поняття про транскрипцію. Органи мовного апарату і їхня робота. Основні особливості фонетичної системи, артикуляційної та перцептивної бази української мови.

Консонантизм. Приголосні звуки української мови: [в], [м], [н], [н'], [л], [л'], [р], [р'], [б], [д], [д'], [г], [з], [з'], [ж], [г], [дж], [дз], [дз'], [к], [п], [с], [с'], [т], [т'], [ф], [х], [ш], [ц], [ц'], [ч], [й]. Артикуляційно-акустична характеристика приголосних і їх позначення на письмі. Сонорні та шумні приголосні. Співвідношення приголосних за твердістю – м'якістю: [д'] – [т'], [з'] – [с'], [дз'] – [ц'], [р'], [л'], [н'], [й]), дзвінкістю – глухістю ([б] – [п], [г] – [к], [г] – [х], [д] – [т], [д'] – [т'], [з] – [с], [з'] – [с'], [дз] – [ц], [дз'] – [ц'], [ж] – [ш], [дж] – [ч].

Протиставлення шиплячих і свистячих звуків: [з] – [ж], [с] – [ш], [ц] – [ч], [дз] – [дж]. Дрижачий [р], його твердість.

Вокалізм. Голосні звуки сучасної літературної мови [а], [о], [у], [е], [и], [і]. Модифікація голосних звуків у мовному потоці. Лабіалізовані звуки [о] та [у]. Артикуляція голосних високого підняття [і], [и], [у]; низького [а] та середнього підняття [е], [о]. Наголошені й ненаголошені голосні звуки. Основні варіанти наголошених голосних. Зміни голосних звуків у потоці мовлення. Йотовані літери: ю, я, є, ї.

Поняття про смислорозрізняльну функцію звуків, фонетичні відхилення у вимові, фонематичні й фонетичні помилки.

Основні чергування голосних і приголосних звуків. Асиміляція приголосних. Спрощення груп приголосних. Подвоєння і подовження.

Слово, склад. Складоподіл і його основні правила. Відкритий і закритий склади. Наголос. Роль наголосу в слові. Поняття про рухомий наголос в українській мові. Ритміка.

Орфоепія. Засоби милозвучності української мови. Правила вимови. Вимова голосних і приголосних звуків. Вживання літер г і ґ, їх артикуляція. Вимова губних приголосних [б], [п], [м], [ф], [в]. Приголосні складного творення (африкати) [дз], [дз'] і [дж], їх вимова. Вимова іменників із основою на твердий і м'який приголосний (*студент, лікар, університет, мрія, день, лекція*), прикметників і порядкових числівників у називному відмінку (*розумний, давній, третій, сьомий*); особових дієслівних форм дійсного способу на *-ться* і *-ися* (*дивиться, навчається*).

Інтонація. Типи інтонаційних конструкцій: ІК-1 (завершене висловлювання), ІК-2 (спеціальне питання, звертання, прохання), ІК-3 (загальне питання, незакінчена синтагма), ІК-4 (порівняльне питання зі сполучником *а*), ІК-5 (оцінка).

Синтагматичне членування. Інтонаційне оформлення коротких і довгих фраз. Інтонаційне оформлення мікротекстів діалогічного та монологічного характеру: наголошування, визначення місця пауз, типів інтонаційних конструкцій.

Графіка. Друковані та рукописні літери. Апостроф. Вживання апострофа в українській мові. Позначення м'якості приголосних. Буквосполучення *йо,ьо*.

II. Словотвір і морфологічний мінімум

Будова слова

Поняття про основні словотвірні характеристики, основу слова і закінчення, корінь, суфікс (*студент – студентка, університет – університетський*), префікс (*бачити – побачити*), постфікс (*знайомитися, митися*).

Основні чергування звуків у коренях форм дієслів I та II дієвідмін (мінімальний набір дієслів): *писати – пишу, пишеш, бігти – біжу, біжиш, любити – люблю, люблять*.

Іменник

Іменники на позначення істот і неістот.

Власні й загальні назви іменників.

Рід іменників.

Число іменників.

Відмінкова система іменників. Іменники I, II, III, IV відмін.

Значення і вживання відмінків.

Займенник

Відмінкові форми, вживання особових займенників *я, ти, він, вона, воно, ми, ви, вони*. Специфіка вживання особових займенників *ти, ви*.

Присвійні займенники *мій, твій, наш, ваш, їхній*. Зміна присвійних займенників за родами і числами (*мій, моя, моє, мої*). Вживання займенників *його, її, їх* у значенні присвійних. Відмінювання присвійних займенників.

Питальні займенники *хто? що? який? чий? скільки? котрий?*

Прикметник

Зміна прикметників за родами і числами (*новий рік, нова тема, нове слово, нові друзі*).

Відмінкова система прикметників.

Узгодження прикметників з іменниками у роді, числі та відмінку.

Атрибутивна функція прикметника. Конструкції з узгодженими означеннями (*низька температура, високий тиск*). Синонімічні й антонімічні

відношення між прикметниками (*гарний, хороший, добрий, красивий, чудовий, прекрасний; великий – малий*).

Числівник

Прості, складні та складені числівники. Вживання кількісних числівників у сполученні з іменниками (*один зошит, два дні, п'ять студентів*). Порядкові числівники (*перший, другий, третій...*) у формі називного відмінка. Зміна порядкових числівників за родами і числами (*перший, перша, перше, перші*).

Дієслово

Інфінітив (*читати, могли, йти, дивитися*). Дійсний спосіб дієслів (*працювали, читаємо, напишемо*).

Доконаний і недоконаний вид дієслова (*робити – зробити, писати – написати, говорити – сказати*).

Теперішній, минулий, майбутній часи дієслова (*читати, читав, буду читати, читатиму, прочитаю, прочитав*). І і II дієвідміни дієслова (*знати, говорити, вчитися*).

Дієслівне керування (*дивитися телевизор; познайомитися з викладачем*). Перехідні та неперехідні дієслова (*зустріти студента; підійти до університету*). Дієслова руху без префіксів і з префіксами **по-** (**пі-**), **при-**: *ходити, йти, їздити, їхати, піти, прийти, поїхати, приїхати*.

Наказовий спосіб дієслів (*дай, дайте; скажи, скажіть*).

Умовний спосіб дієслів (*мав би, була би, зробили б*).

Прислівник

Предикативні прислівники *можна, треба, потрібно, важливо* в обмежених структурах. Питальні прислівники *як, коли, де, куди, звідки*. Прислівники часу (*вчора, влітку, рано*), місця (*тут, там, далеко, близько*) та способу дії (*швидко, голосно, рівно*).

Службові частини мови

Прийменники (*у, на, з, до, про* та ін.), **сполучники** й сполучні слова *і, або, а, але, не тільки..., але й...; коли, тому що, де, куди, який, котрий, чи, як, щоб* та ін., **частки** *ні, навіть*.

III. Синтаксис

Просте речення

Типи речень за метою висловлювання:

- розповідні (*Вчора приїхали мої батьки.*);
- питальні (*Куди ви йдете?*);
- спонукальні (*Будьте здорові!*).

Типи речень за емоційним забарвленням:

- окличні (*Як Ви гарно сьогодні виглядаєте!*);

- неокличні (*Вчора був теплий і сонячний день.*).

Типи речень за характером предикативних відношень:

- стверджувальні речення (*Мені холодно. Максим читає книгу.*);
- заперечні речення (*Я не знаю цього правила.*).

Двоскладні речення (*Студент іде на лекцію з хімії. Мій тато – інженер. Подруга вдома. У середу буде концерт. У мене є словник.*).

Односкладні речення без дієвідмінюваної форми дієслова (*Спекотно. Зупиніться!*).

Порядок слів у реченні

- залежне слово стоїть після головного (*Він живе у центрі міста. Омар читає книгу.*);
- детермінант на позначення часу або місця на початку речення – група присудка – група підмета (*Біля лікарні є багато магазинів. Через годину приїхали батьки. У неділю буде вечірка.*).

Складне речення

Складносурядні речення зі сполучниками *і, а, але*.

Складнопідрядні речення, види складнопідрядних речень із різними сполучниками і сполучними словами:

- з'ясувальні (*що, хто, як, який, чий, де, куди, звідки, чому, скільки, щоб*);
- означальні (*який, котрий*) обмежено;
- часу (*коли*);
- причиново-наслідкові (*тому що, бо*).

Пряма і непряма мова

Сполучники та сполучні слова у прямій і непрямій мові: *що, де, коли, скільки, чому* (*Викладач запитав: «Де Елла?» Я відповів, що вона захворіла.*).

Лексичний мінімум

Лексичні одиниці, активно вживані у науково – побутовій сфері. Загальнонаукова лексика. Спеціальна лексика медико-біологічних дисциплін.

Література

1. Вальченко І. В. Ласкаво просимо! : навч. посібник з української мови для іноземних студентів : у 2-х ч. / І. В. Вальченко, Я. М. Прилуцька; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2011. – 387с.
2. Мова для всіх. Навчальний посібник з української мови для іноземних студентів підготовчих факультетів. / Резван О.М. Харків:, 2007. – 131с.
3. Українська мова для іноземців. Крок за кроком / Д.Мазурик. Харків: Фоліо, 2017. — 288 с.
4. Українська мова для іноземців. / Чистякова А.В., Селівестрова Л.І., Лагута Т.М. Харків: Індустрія, 2008. – 384с.

5. Українська мова як іноземна. Початковий фонетико-граматичний курс. Довідкові матеріали й тренувальні вправи : навч. посіб. для іноземних студентів / Л. В. Богиня, Є. В. Горбенко, Т. В. Савицька ; за ред. К. В. Дегтярьової. – Полтава : Українська медична стоматологічна академія, 2021. – 120 с.
6. Українська мова як іноземна. Базовий курс. Відмінковий концентр. Довідкові матеріали й тренувальні вправи. Частина I. : навч. посіб. для іноземних студентів / Л. В. Богиня, І. М. Іотова, Н. М. Маджар, Т. В. Савицька. – Полтава : ПДМУ, 2022. – 150 с.
7. Українська мова як іноземна. Базовий курс. Відмінковий концентр. Довідкові матеріали й тренувальні вправи. Частина II. : навч. посіб. для іноземних студентів / Л. В. Богиня, І. М. Іотова, Н. М. Маджар, Т. В. Савицька. – Полтава : ПДМУ, 2022. – 116 с.

Програма затверджена на засіданні приймальної комісії ПДМУ, протокол №__ від " __ " _____ 2025 року.